

Notitie

Aan: Rekenkamer WVOLV: Gerard Lapree, Anita Pronk, Martijn Spaan
 Van: Purpose: Mirte Schreuder Hes, Marian Broere
 CC:
 Datum: 7 april 2023
 Betreft: Verwerking ambtelijke feedback op Rapport minimabeleid in Wassenaar, Voorschoten Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest in opdracht van Rekenkamer commissie WVOLV

Op 24 februari 2023 is de concept onderzoeksrapportage van het minimabeleid in Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest door de Rekenkamermissie WVOLV aangeboden voor ambtelijk wederhoor. De gemeenten hebben tijd gekregen om de rapportage door te nemen en feedback te geven.

Hieronder is de feedback van de gemeenten weergegeven en de wijze waarop deze verwerkt is in de rapportage. De genoemde pagina is de pagina in het document waarop de review is gedaan. Deze kan afwijken van de aangepaste onderzoeksrapportage.

Gemeente	Pagina	Feedback	Reactie
Oegstgeest	13	In de rapportage staat dat de inwoners uit Oegstgeest drempels ervaren bij het doen van een aanvraag, met name als zij bijvoorbeeld minder digivaardig zijn. In Oegstgeest worden geen digitale aanvragen gedaan. Dat is dus juist voor minder digivaardige inwoners laagdrempelig.	Het klopt dat er in Oegstgeest geen digitale aanvragen worden gedaan. Maar ook bij een niet digitale aanvraag moet een inwoner deels online informatie verzamelen door met de DigiD in te loggen voor inkomensgegevens of bij banken online bankafschriften te downloaden. Dit ervaren minder digitaal vaardige inwoners als een drempel.
Oegstgeest	40 en 73	Het budget van Oegstgeest voor 2022 klopt niet. De aangeleverde cijfers waren vertekenend, omdat het budget van de energietoeslag hier bij opgeteld is. Dat is ook aangegeven. Dat bedrag dient er af gehaald te worden. Het budget voor 2022 was € 685.000.	Verwerkt
Oegstgeest	68 en 91	De inkomensgrens bij de individuele inkomensvoet in Oegstgeest is 100%, in plaats van 120%. Deze is namelijk bedoeld voor langdurig bijstandsgerechtigden.	Verwerkt
Oegstgeest	91	Bij individuele bijzondere bijstand wordt in Oegstgeest geen inkomensgrens gehanteerd. Het recht en de hoogte van de vergoedingen worden berekend aan de hand van een draagkrachtberekening.	Verwerkt

Oegstgeest	95	In de rapportage staat dat Oegstgeest geen regeling heeft voor duurzame gebruiksgoederen. Dit is wel het geval en valt onder inrichtingskosten'. Hierbij wordt dan ook de draagkrachtberekening gehanteerd.	Verwerkt
Oegstgeest	95	Er wordt bij de individuele studietoeslag geen inkomensgrens gehanteerd. Er gelden andere voorwaarden; de voorwaarden die omschreven staan in de Participatiewet, het recht op studiefinanciering of WTOS-tegemoetkoming en het niet in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen. Zie hiervoor de Verordening individuele studietoeslag Participatiewet gemeente Oegstgeest 2015.	Verwerkt
W, V en L-V	Alg.	De stellingen in dit onderzoek zijn erg sterk neergezet, terwijl er heel weinig interviews zijn afgenomen. Dit laatste vraagt wel om enige nuance in stelligheid of in ieder geval een sterke disclaimer. Daarnaast is het bij de meeste adviezen/stellingen niet helder waarop dit gebaseerd is.	Er zijn 13 interviews gevoerd met inwoners uit Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg. Deze inwoners hebben allemaal te maken met de uitvoeringsorganisatie van Leidschendam-Voorburg. De gesprekken met de verschillende inwoners laten over het thema en over de uitvoering een vergelijkbaar beeld zien. De inzichten uit de interviews met inwoners zijn vergelijkbaar met de inzichten uit gesprekken met hulpverleners. Hierdoor kunnen we de conclusies voldoende onderbouwen. Op basis van onze expertise in andere onderzoeken waar we werken met onderzoek vanuit meerdere perspectieven kunnen we ook zeggen dat dit voldoende onderbouwd is.
W, V en L-V	Alg.	Het is voor ons niet duidelijk of de output vanuit de interviews van inwoners van LV, WS en VS zijn samengevoegd. Dit lijkt soms wel het geval, maar het zijn wel hele verschillende gemeenten. Ook al zit een deel van de uitvoering bij LV.	Het klopt dat de gemeenten verschillend zijn, maar zoals genoemd wordt een groot deel van de uitvoering van de minimaregelingen verzorgd door Leidschendam-Voorburg. In alle interviews wordt hierover vergelijkbare feedback gegeven, waardoor voor de onderwerpen die betrekking hebben op de uitvoering en verwerking van de regelingen de input is samengenomen.
W, V en L-V	Alg.	Er is erg weinig aandacht voor landelijke ontwikkelingen die invloed hebben op de capaciteit, budget en bereik. De energietoeslag wordt alleen in de bijlagen genoemd, maar heeft wel een groot effect gehad op het inkomen van minima. Daarnaast zijn er landelijk veel regelingen bij de	We herkennen dat er veel landelijke ontwikkelingen zijn geweest. We merken dat dit veel capaciteit vraagt van gemeenten. In opdracht van de Rekenkamercommissie hebben we de focus gelegd op het

		gemeente neergelegd (tonk, tozo, leefgeld, energietoeslag, etc) wat voor een grote druk bij de gemeente heeft gezorgd. Dit heeft een sterke invloed gehad op uitvoering van andere regelingen. M.n. in capaciteit.	gemeentelijke minimabeleid zoals beschreven in de beleidsplannen van 2018-2022. Het was geen onderdeel van de vraag om de meest recente trends en ontwikkeling mee te nemen. Ook hebben wij geen onderzoek gedaan naar de relatie tussen uitvoering en capaciteit van de uitvoeringsorganisaties. Waar mogelijk hebben we recente trends in overleg met de Rekenkamer meegenomen. Dit wordt behandeld in het hoofdstuk Resultaat.
W, V en L-V	Alg.	Er staan veel tegenstrijdigheden in het rapport.	In de ambtelijke reactie op het rapport zijn twee concrete tegenstrijdigheden genoemd. Deze feedback is verwerkt.
W, V en L-V	Alg.	Graag namen van ambtenaren uit de bijlagen halen. Dit rapport gaat namelijk naar de raad en wordt daarmee publiek.	De namen van ambtenaren zijn alleen in de concept rapportage opgenomen en zoals gebruikelijk in Rekenkamer-rapportages niet in de definitieve versie.
W, V en L-V	5	Bijstandsnorm. In sommige gevallen is deze opgehoogd tot 130%. Alleen de bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten, bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten en de inkomenstoeslag gaan uit van de grens van 110%. De rest van 130%. Dit is meer dan de helft. "Sommige gevallen" is dus onjuist.	Verwerkt
W, V en L-V	5	LV, WS en VS hebben een studietoeslag. Is dit een ander type regeling? deze verwoording wekt de indruk dat dit bij de andere gemeenten niet is.	Verwerkt De studietoeslag kwam niet duidelijk naar voren uit de ontvangen en online beschikbare informatie. Goed om te lezen dat deze regeling er is.
W, V en L-V	6	Dit is onjuist: dit is eens in de 2 jaar door een armoedemonitor (minima dashboard) of door een onderzoek armoedeval (minima effect rapportage).	Verwerkt
W, V en L-V	7	Met de Wijkatlas (https://leidschendam-voorburg.incijfers.nl/) wordt o.a. ook bereikbaarheid gemeten op groter schaal. Misschien goed om ook deze mee te nemen.	Goed dat dit gemeten wordt. Deze data lijkt te gaan over algemene bereikbaarheid en niet specifiek over bereikbaarheid van de consultants die aanspreekpunt zijn voor minimaregelingen. De consultants en inwoners geven aan in de gesprekken die we met hen voerden dat de consultants moeilijk te bereiken zijn.
W, V en L-V	8, 10 en 12	Stuurinformatie is beperkt beschikbaar: Dit is onjuist. Er is een dashboard beschikbaar waarop we op elk moment kunnen kijken wat het bereik van de regelingen is. Daarnaast	Verwerkt. In het onderzoek is gezocht naar informatie om te sturen op alle doelen. Op een deel van deze

		ontvangen we van regelingen die extern worden uitgevoerd (gemeentepolis) regelmatig inzicht in gebruik.	doelen kunnen de gemeenten niet sturen, doordat deze onvoldoende SMART zijn geformuleerd. Tijdens het onderzoek leek veel belangrijke informatie over bereik afhankelijk te zijn van de uitkomsten van de armoedemonitor. Toen bleek dat deze niet op tijd gereed was, hebben we een uitvraag van gegevens gedaan. Het is voor de onderzoekers toen niet duidelijk geworden dat hiervoor een dashboard beschikbaar was waarin bereik (een van de doelen gemeten wordt) is opgenomen. Het is goed om te lezen dat dit er is. Waardevolle aanvulling is om dit dashboard niet alleen het bereik, maar ook de doelstellingen op bereik op te nemen.
W, V en L- V	13	LV, WS en VS bieden een studietoeslag, maar dit is anders ondergebracht. Graag anders verwoorden.	Verwerkt
W, V en L- V	13	Door de hogere inkomensgrens is het budget voor minimabeleid in Oegstgeest relatief gezien hoger dan van de andere gemeenten. Dit lijkt niet logisch: Bij Oegstgeest zijn alle huishoudens tot 120 procent 7,2 procent. In LV is 6,7 procent op 100 procent van de bijstandsnorm. 110 procent staat er niet bij, wat wel een betere duiding kan geven van het budget dat dan nodig is, de 100 procent zegt namelijk niets. Op pagina 62 staat hierover wel info. In LV is de 110 groep groter dan de 120 groep in Oegstgeest. Het is onvoldoende duidelijk waarom hierdoor het budget hoger is.	Verwerkt. Doordat er fouten zaten in de aanlevering van de budgetten is deze conclusie getrokken.
W, V en L- V	17	Wij vragen ons af of bij deze aanbevelingen ook in ogenschouw is genomen wat er juridisch mag.	Dit is niet specifiek onderzocht. Dit hebben we verwerkt in een voetnoot. We zien wel voorbeelden van gemeenten die vergelijkbare middelen inzetten. Zo combineert gemeente Utrecht de data van haar inwoners die gebruik maken van minimaregelingen om gerichte mailings te sturen. Bijvoorbeeld om een inwoner die gebruik maakt van een bepaalde regeling erop te attenderen dat ze ook recht hebben op een andere regeling en dat voor de aanvraag ervan alleen een handtekening nodig is.

W, V en L-V	17	Zorg voor toegankelijke zorg dichtbij huis: bespreek met Menzis hoe minima toegang kunnen krijgen tot het dichtbijgelegen ziekenhuis. Gaaf dit om ziekenhuizen? deze zijn toegankelijk	Verwerkt. Dit gaat inderdaad om de ziekenhuizen. Een aantal inwoners geeft aan dat ze voor zorg niet terecht kunnen in een ziekenhuis in de buurt, terwijl dit wel mogelijk was toen ze verzekerd waren bij Zorg en Zekerheid. Wellicht hebben zij dit verkeerd begrepen. Daarom hebben we toegevoegd dat het belangrijk is dat Menzis communiceert dat inwoners ook terecht kunnen in het dichtstbijzijnde ziekenhuis.
W, V en L-V	18	Leer van de aanpak van Stichting Leergeld in de drie gemeenten. Inwoners met kinderen zijn vaak met miniregelingen in aanraking gekomen via Stichting Leergeld. Dit komt uit de lucht vallen. wat is de aanpak en hoe is die anders? en hanteren ze dezelfde aanpak voor alle 3 gemeenten?	Verwerkt. In de conclusie is hier een klein stukje toegevoegd om de verbinding te maken. In de vervolgrapportage en quotes van inwoners komt hier meer informatie over terug.
W, V en L-V	19	Herhaal de minima effect rapportage Dit is herhaald: Onderzoek Armoedeval in 2020 (andere naam, vergelijkbaar onderzoek)	Verwerkt
W, V en L-V	21	Zet het overleg met ketenpartners voort. Welk onderzoek wordt hiermee bedoeld.	Verwerkt Dit is het overleg tussen consulenten, SMOW en Voorschoten voor Elkaar
W, V en L-V	25	Gezien de grootte van de gemeente is dit aantal wel erg klein om een goed beeld te krijgen van de beleving. Dit vraagt om enige nuance in stelligheid van uitspraken.	Doordat het aanbod in Wassenaar Voorschoten en Leidschendam-Voorburg vergelijkbaar is en uitvoering voor een groot deel in Leidschendam-Voorburg plaatsvindt, is er een grote overlap in input van inwoners van deze gemeenten. Het beperkte aantal interviews per gemeente geeft daardoor toch een goed overall beeld. In een voetnoot lichten we dit toe op deze pagina.
W, V en L-V	31	Vooraf Wassenaar en Oegstgeest staan bekend als 'rijke' gemeenten. Maar ook hier zien we armoedeproblematiek. In Voorschoten en Oegstgeest is relatief weinig armoedeproblematiek. Tegenstrijdig	Verwerkt
W, V en L-V	34	De inhoud van deze quote klopt niet: https://www.lv.nl/regeling-maatschappelijke-participatie	Dit is wat een inwoner uit de gemeente zelf aangeeft (ook te horen in het bijgevoegde fragment). Het is voor de inwoner dus niet duidelijk waarvoor zij wel of niet terecht kan bij de gemeente.
W, V en L-V	34	Deze conclusie is wel heel negatief geformuleerd in relatie tot voorgaande.	Verwerkt. Dit is wat de inwoner zelf heeft aangegeven bij het interview. En is

			geen conclusie van het voorgaande. Om verwarring te voorkomen is een aanpassing gedaan.
W, V en L-V	37	En onderzoek Armoedeval (2020)	Aangepast
W, V en L-V	40	<ul style="list-style-type: none"> – Onjuist: 2.975.714 euro (excuses: onjuist doorgegeven) – onjuist doorgegeven: is 802.088 euro – onjuist de doorgegeven: bedragen zijn 689.435 en 663.840 euro – Onjuist doorgegeven: bedrag is 752.333 euro – onjuist doorgegeven: bedrag is 555.894 euro – onjuist overgenomen uit doorgegeven gegevens: 2.849.630 euro – Onjuist doorgegeven: bedrag is 755.918 euro – onjuist doorgegeven: bedrag is 551.304 euro – onjuist doorgegeven: bedrag is 610.418 euro – onjuist doorgegeven: bedrag is 441.407 euro – onjuist 3.043.075 euro (excuses: onjuist doorgegeven) – hadden we nog niet doorgegeven, maar het begrote budget kan wel gedeeld worden: 3.107.015 euro – onjuist doorgegeven: bedrag is 699.418 euro – onjuist doorgegeven: bedrag is 421.000 	Verwerkt. Dit zorgt ook voor wijzigingen in de teksten op andere pagina's waar deze cijfers gebruikt worden, voor de conclusies van dit hoofdstuk en voor de tekst in de samenvatting. Dit is op die plekken ook aangepast.
W, V en L-V	47	Dit geldt alleen voor de Schoolspullenpas en tablets voor kinderen in het basisonderwijs. Het kindpakket bestaat uit meer regelingen dan dit. De rest wordt door de Gemeente LV zelf verzorgd.	Verwerkt
W, V en L-V	55	Welke ziekenhuizen zijn dit? Voor zover wij weten zijn alle ziekenhuizen gecontacteerd of in onderhandeling en dan geldt het oude contract (2022).	Genuanceerd. Opgenomen dat dit het beeld is wat inwoners hebben. Zij noemden een ziekenhuis in L-V en een ziekenhuis dat dichtbij in Den Haag ligt. Maar we hebben de namen niet besproken.
W, V en L-V	55	xxxx moet zijn 2020	Verwerkt
W, V en L-V	61	de participatiewet is hierop toch van toepassing?	Verwerkt
W, V en L-V	65	Hoog bereik met energietoeslag voor doelgroep tot 120%. Deze volledige groep is meerdere malen benaderd over de minimaregelingen.	Verwerkt
W, V en L-V	66	Niet alle regelingen zijn hierin opgenomen. (bijv. regeling voor chronisch zieken en gehandicapten)	Klopt, er is gekozen voor 'grotere' regelingen. Dit is aangegeven.

W, V en L-V	66	Regeling voor kinderen bij LV blijft toch ongeveer ook gelijk?	Op 29 januari hebben we de volgende cijfers voor de kind-regelingen (exclusief tablet regeling en schoolspullenpas) ontvangen, hierin is een afname zichtbaar. L-V 2018 559 2019 516 2020 527 2021 497 2022 457
W, V en L-V	66	Stijging in de afgelopen 3 jaar bij LV, WS en VS.	Op 29 januari hebben we de onderstaande cijfers voor gemeentepolis ontvangen. Waarin een forse afname zichtbaar is van 2019 naar 2020 (oorzaak overgang naar 1 aanbieder). Toegevoegd in tekst dat in 2021 en 2022 weer een toename zichtbaar is, maar dat dit nog niet op het niveau van 2019 is. W V L-V 2018 607 650 2828 2019 661 663 2972 2020 430 391 2174 2021 467 416 2382 2022 492 451 2534
W, V en L-V	68	Dit betreft het gebruik van de pas en zijn niet de cijfers voor het aantal mensen dat een Ooiveaarspas heeft. Wat bedoelen jullie in dit geval met bereik? De uitvraag had betrekking op gebruik, maar de groep die een pas heeft is veel groter. De pas heeft dus een grotere groep bereikt. Wellicht beter om hier aantallen pashouders aan te houden?	Aangepast naar gebruik Ooiveaarspas.
W, V en L-V	68	Grens voor gebruik regeling maatschappelijke participatie en Ooiveaarspas is onjuist: 130%	Aangepast
W, V en L-V	69	Schoolspullenpas: En sinds 2020 een tablet (eens per 2 jaar) voor kinderen op de basisschool.	Toegevoegd
W, V en L-V	70	Afname gemeentepolis: Dit was in 2020 en daarna is er weer een stijgende lijn.	Zie reactie bij pagina 66
W, V en L-V	74	Er waren echter huishoudens die maandelijks geld tekort kwamen. De herverdeling heeft er voor gezorgd dat het beleid doelmatig lijkt te zijn. Het is belangrijk om te evalueren of de herverdeling van geld het gewenste effect heeft gehad. Er wordt op meerdere plekken aangegeven dat doelmatigheid niet bepaald kan worden. Dit is toch tegenstrijdig?	Verwerkt. Dit is inderdaad wat kunstmatig om toch een link met doelmatigheid te maken.

W, V en L-V	80	Armoedemonitor gaat dit meten.	Verwerkt
W, V en L-V	80	Budget vs Realisatie: Onderdeel van P&C-cyclus.	Verwerkt Voor het onderzoek is geen realisatie van budget voor Wassenaar en Voorschoten aangeleverd.
W, V en L-V	81	Marap in september	Verwerkt
W, V en L-V	89	Dit document gaat naar de raad en wordt openbaar. Ivm privacy medewerkers svp namen weglaten.	Verwerkt Zie ook toelichting bij algemene opmerking hierover
W, V en L-V	91	Of 130%	Verwerkt
W, V en L-V	94	130%	Verwerkt
W, V en L-V	95	Klopt niet: valt bij LV onder bijzondere bijstand	Verwerkt
W, V en L-V	95	zie ook: https://www.lv.nl/studietoeslag eerder wordt genoemd dat dit er niet is. het is er dus wel, maar wordt op een andere manier geregeld. graag duidelijk aangeven.	Verwerkt